innehåll

Förord 03

Inledning 05

Fritid 09

Skola 17

Politik & samhälle 25

Trygghet 33

Hälsa 39

Arbete 47

Framtid 51

förord

Orsa ska vara en plats som barn och unga upplever som lyhörd, inkluderande och öppen under sin uppväxt. En plats där unga känner tillhörighet och framtidstro. Orsa ska även vara en plats som känns självklar att som ung vuxen bo kvar i eller flytta hem till. Ett Orsa för och med barn och unga!

Barn och unga är en grupp som inte har möjlighet att påverka samhällets utveckling i lika stor utsträckning som vuxna. Därför ska Orsa kommun arbeta aktivt med att både väcka nyfikenhet och engagemang, samt skapa vägar, metoder och möjligheter till inflytande för denna grupp.

Att regelbundet genomföra Lupp – Lokal uppföljning av ungdomspolitiken bland unga i vår kommun ger oss både ett verktyg för att se om våra satsningar fallit väl ut, och visar om det finns ytterligare behov av insatser. Framförallt ger det oss en tydlig bild av hur unga upplever Orsa som plats att bo och leva på.

Tillsammans med vår barn- och ungdomspolitiska strategi ger det oss förutsättningar att nå kommunens övergripande mål. Detta genom att arbeta kommunövergripande och långsiktigt, strategiskt och operativt gällande både beslut och satsningar som rör barn och unga.

Vi vill rikta ett stort tack till er unga som genomfört denna enkät. Kunskap om unga gör skillnad för unga, och tack vare er kan vi nu påbörja resan med att skapa skillnad.

MIKAEL THALIN
Kommunalråd, Orsa kommun

CHRISTINA NORDMARK
Ungdomsstrateg, Orsa kommun

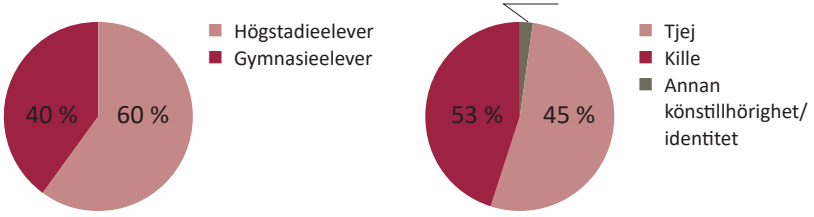
inledning

För att kunna fatta beslut som rör unga ska man ha kunskap om unga.
Det du håller i din hand är ett resultat av 2018 års Lupp i Orsa kommun.

Lupp har utvecklats av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken. Lupp är ett verktyg för att ta reda på hur ungas livssituation ser ut lokalt. Undersökningen ger en god helhetsbild av hur kommunens unga mår och visar tendenser bland unga, vilket är en bra vägvisare på samhällets utveckling. Genom Lupp kan man därför tidigt upptäcka var insatser behövs.

Frågorna i enkäten ger svar på hur unga i Orsa kommun ser på inflytande och demokrati, situationen i skolan, möjligheten till arbete, sin egen hälsa och trygghet, sin fritid, och hur de ser på sin egen framtid.

Totalt har 303 ungdomar som bor i Orsa kommun svarat på enkäten.

MÅLGRUPPER OCH ANVÄNDNINGSOMRÅDENA ÄR FLERA

Resultatet och analysen av årets mätning har sammanfattats i den här trycksaken för att sprida kunskapen om unga. Målgrupperna är många, kanske är du förälder och vill lära dig mer om de unga, kanske är du politiker eller tjänsteperson i kommunen eller kanske är du bara nyfiken på hur de unga i Orsa kommun har det.

Användningsområdena för Lupp är också många, här är det nog bara fantasin som sätter gränser! Vanligt är att Lupp används till att förbättra ungas levnadsvillkor lokalt, till underlag i beslutsprocesser som rör unga samt till att underlätta eller starta samarbeten mellan förvaltningar och verksamheter i kommunen.

Vill du veta mer om Lupp? Läs mer på **WWW.MUCF.SE/LUPP**

fritid

Fritid definieras av unga som den tid som är fri från krav – en tid de själva bestämmer över. Fritiden, och vad man gör på sin fritid, är viktigt för avkoppling, gemenskap, god hälsa och för att få ökad förståelse för sin omgivning. Att få förståelse för vad unga gör på sin fritid, kan ge en ökad förståelse för ungdomars liv i stort.

Hälften av alla ungdomar tycker att det finns saker att göra på fritiden

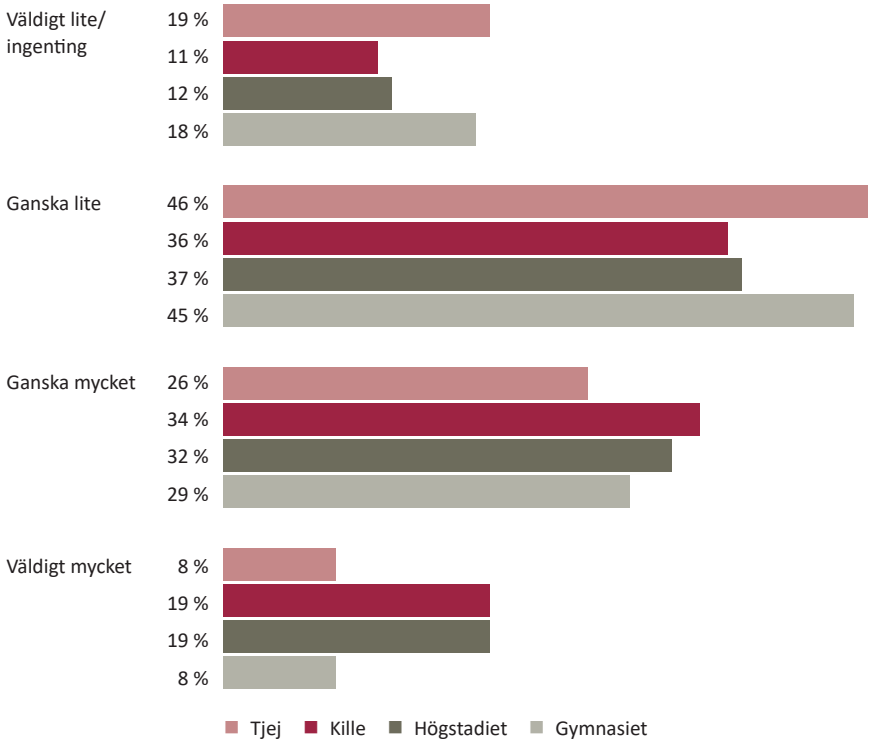
Strax under hälften av alla ungdomar i Orsa, 46 %, tycker att det finns ganska eller väldigt mycket att göra på fritiden. Detta är något under rikssnittet som visar att 65 % tycker att de har ganska mycket eller väldigt mycket att göra på fritiden. Andelen som tycker att det finns saker att göra på fritiden i Orsa har också sjunkit sedan 2015.

Killarna är mer nöjda med sin fritid och tycker att det finns väldigt mycket att göra på fritiden, jämfört med tjejerna. De yngre ungdomarna är mer nöjda än de äldre.

46 % av ungdomarna i Orsa tycker det finns ganska eller väldigt mycket att göra på fritiden.

Rikssnittet ligger på ... **65 %**

VI UNDRADE: FINNS DET SAKER ATT SAKER ATT GÖRA PÅ FRITIDEN?

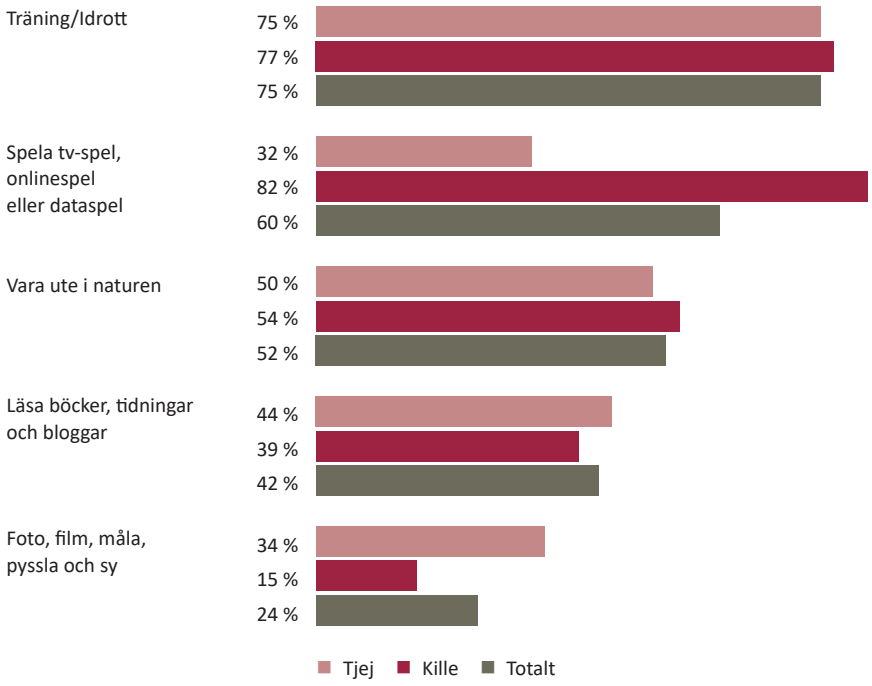

TOPP FEM MEST POPULÄRA AKTIVITETERNA

De mest populära aktiviteterna som ungdomar i Orsa ofta gör, minst en gång i veckan, är träning/idrott, spelar tv-spel, onlinespel och dataspel samt att vara ute i naturen. Det är också många som ofta läser böcker, tidningar, artiklar eller bloggar eller som håller på med foto, film eller pysslar.

När vi ser till skillnader mellan tjejer och killar är det fler tjejer än killar som håller på med estetiska fritidsaktiviteter såsom att spela teater, syssla med musik och dans samt hålla på med foto, film eller måleri. Killar spelar istället tv-spel, onlinespel eller dataspel.

TOPP 5 AKTIVITETER SOM GÖRS MINST EN GÅNG I VECKAN

DET FINNS SAKER ATT GÖRA, MEN INGET AV INTRESSE

Fritiden kan vara ett komplement till familj och skola som förstärker och ökar ett redan befintligt välbefinnande. Samtidigt kan fritiden även vara kompenserande och reparerande i en i övrigt mindre fungerande vardag. Ett lyckande i sin fritidsaktivitet kan väga upp misslyckande på andra områden. Om det inte finns fritidsaktiviteter som intresserar kan däremot effekterna bli motsatta och fritiden blir den tid då exempelvis ensamhet blir påtaglig eller ekonomiska förutsättningar synliggörs.

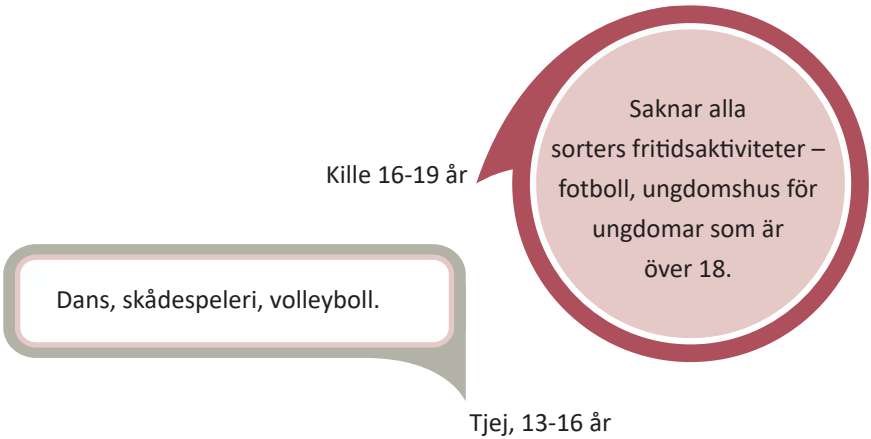
17 % svarar att det finns saker att göra på fritiden i Orsa, men det

är inget av det som intresserar dem. Andelen ungdomar som inte tycker att det finns någon fritidsaktivitet som intresserar dem har också ökat sedan 2015 och ligger betydligt högre än rikssnittet på 9 %.

Att unga inte intresserar sig för vissa aktiviteter kan bero på att de inte känner sig inkluderade i verksamheten av olika skäl. En utestängning från de olika fritidsaktiviteterna kan ske på olika vis, exempelvis genom medlemsavgifter eller hög belastning från föreningsliv i och på anläggningar vilket minskar möjligheten för spontana aktiviteter, detta är viktigt att ha i åtanke. Villkoren för att vilja och kunna delta skiljer sig beroende på många olika faktorer – bakgrund, religion, ekonomi, kön, möjlighet till förflyttning. Unga är inte är en homogen grupp vilket inte får glömmas bort.

Att fundera över...

Hur prioriteras de olika anläggningarna och verksamheterna i Orsa, både resursmässigt och innehållsmässigt? Vad går pengarna till och vilka verksamheter får mest resurser? Vilka är det som tar del av de mest finansierade verksamheterna?

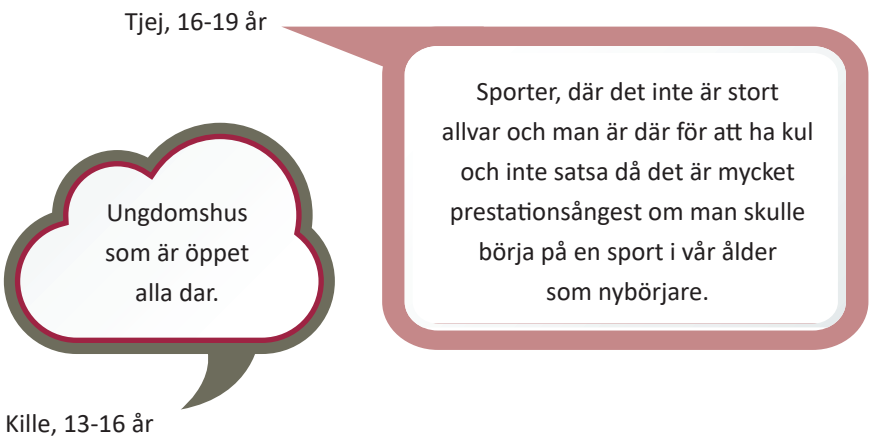

FLER AKTIVITETER, FLER PLATSER ATT HÄNGA PÅ OCH NYA SPORTANLÄGGNINGAR

4 av 10 ungdomar tycker att det saknas fritidsaktiviteter där de bor. De som saknar fritidsaktiviteter tar främst upp att de vill ha fler aktiviteter, fler platser att hänga på samt nya sportanläggningar. Fler sportaktiviteter, såsom fotboll, basket och cheerleadning ligger högt på listan – vilket också ska inkludera ungdomar som vill utöva sport bara för att det är roligt.

Det är både killar och tjejer som vill ha mer sport, men det finns skillnader mellan könen vad gäller andra fritidsintressen. Killar vill delta i LAN och e-sport och tjejer i kreativa och skapande aktiviteter. Flera ungdomar menar att det borde finnas mer gratis aktiviteter i kommunen samt fler aktiviteter för nybörjare även för dem som kommit upp i åldrarna.

Ungdomarna vill ha fler platser att hänga på, både för yngre och äldre, som exempelvis ett ungdomens hus som är öppet oftare. De tar också upp att de önskar nya sportanläggningar, såsom ny ishall, crossbana, multisportarena, BMX-park, nytt badhus, och fotbollsplaner.

HÄR HÄNGER DE UNGA

De topp-fem-platserna som ungdomar i Orsa träffar sina kompisar på är:

1. Hemma hos varandra
2. På sociala medier på internet
3. I centrum/på stan
4. Utomhus
5. I en idrottshall/sporthall eller på annat ställe i samband med idrott

Oftast träffas alltså ungdomar hemma hos varandra, men det finns skillnader mellan var tjejer och killar umgås med sina kompisar. Tjejer träffar sina kompisar hemma hos varandra, på ett café, i en galleria eller på stan medan killar träffas på ungdomens hus eller i idrottshallar. Det finns även skillnader sett till ålder där de yngre i högre utsträckning träffas på sociala medier medan de äldre oftare träffar sina vänner på café.

Att fundera över...

Ungdomarna menar att de saknar platser att umgås på, där de också kan lära känna nya människor. Att hemmet blir den naturliga mötesplatsen kan vara en svårighet för dem som inte har vänner eller för dem som vill hitta nya. Vad erbjuder Orsas mötesplatser idag, och vilka attraheras av att gå dit?

skola

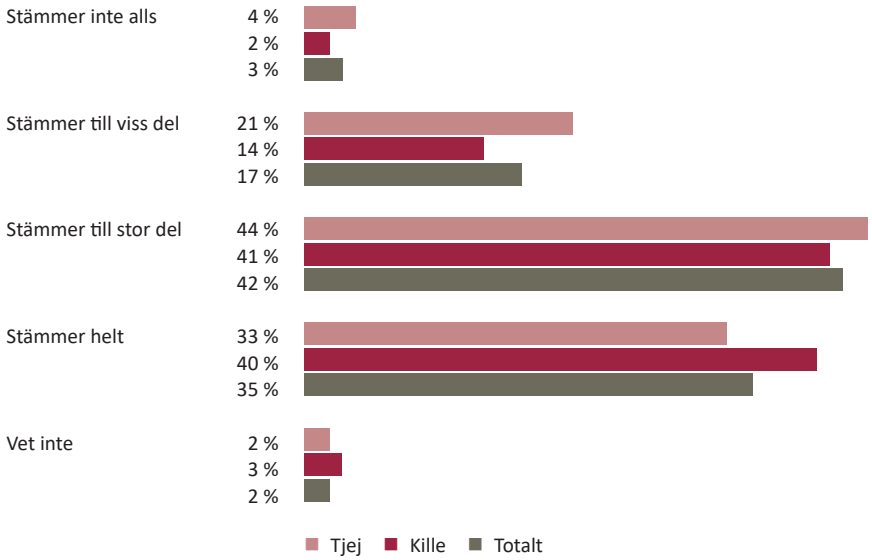

Skolan är den plats där ungdomar spenderar mestadels av sin tid vilket gör skolan till ett viktigt område att förstå, utveckla och göra så bra som möjligt för ungdomarna utifrån de medel man har att tillgå.

7 av 10 unga trivs med stämningen på sin skola

70 % av alla ungdomar i Orsa trivs med stämningen på sin skola, vilket är en ökning sedan 2015.

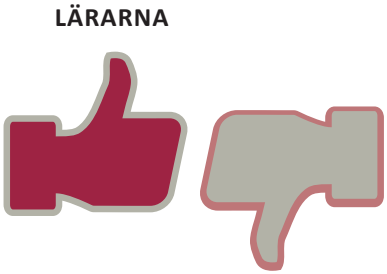
JAG TRIVS MED STÄMNINGEN I MIN SKOLA

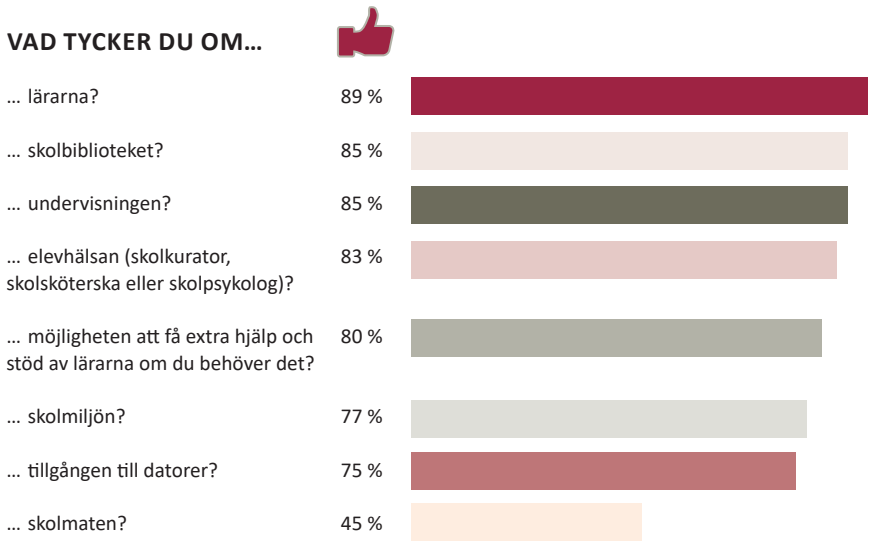

UNGA TYCKER TILL OM SIN SKOLA!

När ungdomar i Orsa får tycka till om den skola de går på är de mest nöjda med sina lärare. Det är närmare 9 av 10 ungdomar som tycker att sina lärare är mycket eller ganska bra.

Det ungdomarna är minst nöjda med är skolmaten. Strax under hälften av ungdomarna tycker att skolmaten är mycket eller ganska bra.

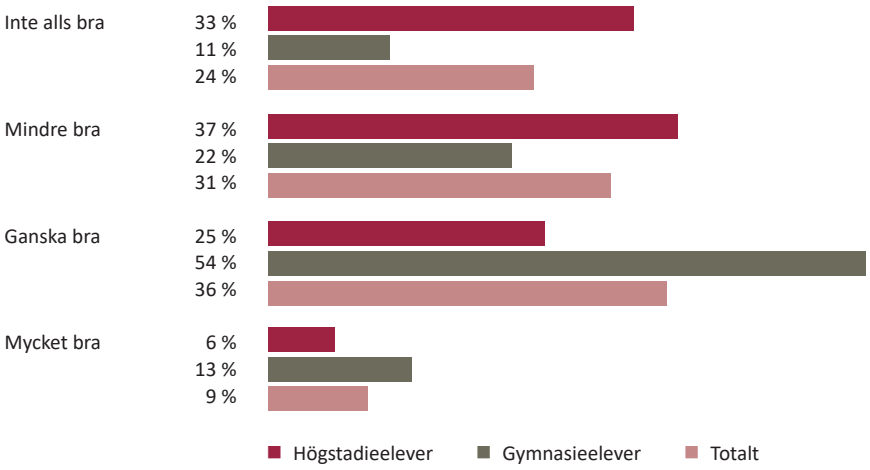

SKOLMATEN – EN VIKTIG FRÅGA!

Över hälften av alla ungdomar tycker inte att maten i skolan är bra. Det är något fler högstadieelever än gymnasieelever som inte tycker om skolmaten.

VI UNDRADE: VAD TYCKER DU OM SKOLMATEN?

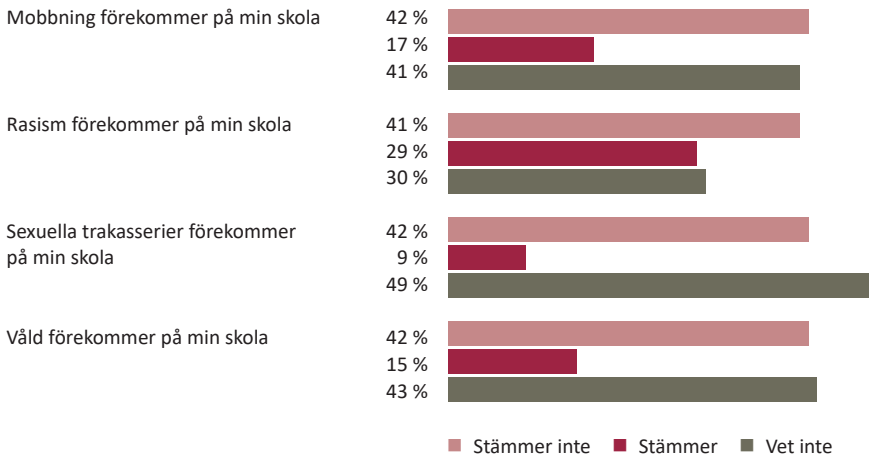

7 av 10 ungdomar vill även vara med och tycka till om skolmaten. Däremot är det endast 2 av 10 som upplever att de också får vara med och bestämma.

EN TREDJEDEL SÄGER ATT RASISM FÖREKOMMER PÅ DERAS SKOLA

Nästintill hälften av ungdomarna tycker inte att rasism, mobbning, sexuella trakasserar eller våld förekommer på deras skola, men det är också närmare hälften som uppger att de inte vet om det förekommer. Vad ungdomars osäkerhet beror på kan vi endast spekulera i, men en gissning kan vara att de själva inte kan svara ja eller nej för att de själva inte sett någonting hända. En annan gissning kan vara att de svarar vet ej för att de inte vågar eller kan definiera det som skett mot dem själva eller andra som en kränkande handling.

29 % av ungdomarna i Orsa uppger att rasism förekommer på deras skola, vilket är betydligt högre än rikssnittet på 17 %. Gällande mobbning, sexuella trakasserier och våld ligger Orsas resultat i paritet med hur det ser ut nationellt.

MOBBNING I SKOLAN

17 %
uppger att mobbning förekommer på deras skola

22 %
tycker inte att deras skola agerar om en lärare kränker en annan elev

33 %
tycker inte att deras skola agerar om en elev mobbar en annan elev

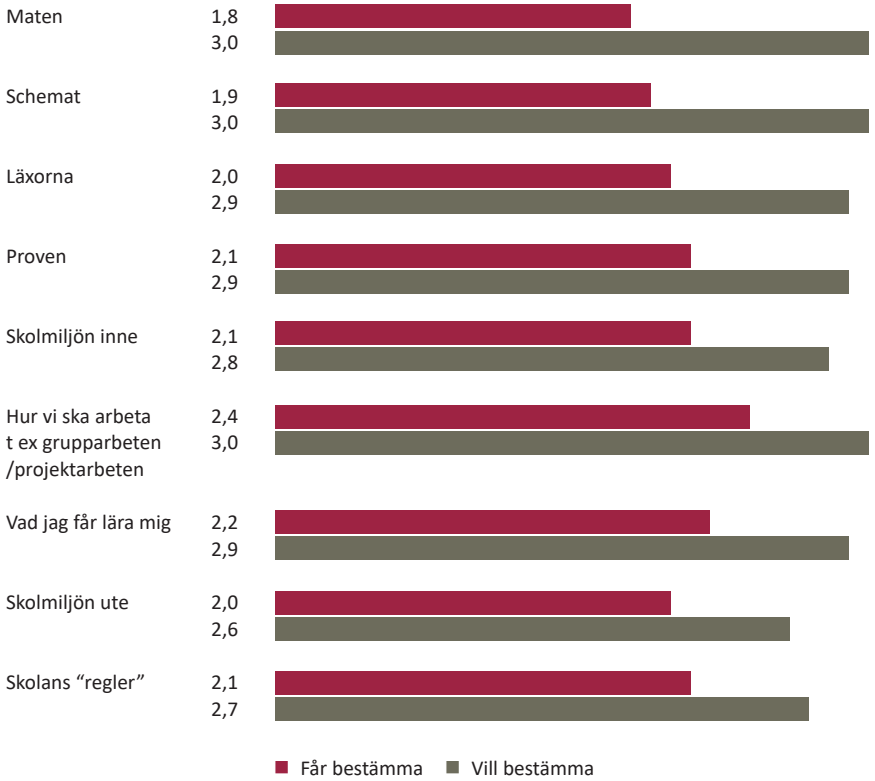
En fjärdedel av alla ungdomar uppger att de under de senaste sex månaderna blivit mobbade, trakasserade eller utfrysta, av dessa uppger i sin tur tre av fyra ungdomar att de blivit utsatta i skolan. Kompletterande detta svarar en hög andel att de inte tror att deras skola agerar om en elev blir utsatt för mobbning eller kränkningar av en annan elev eller av en lärare. Det är också omkring 30 % som inte vet om deras skola agerar vid mobbning eller kränkningar.

Det är lag på att skolan ska agera när man upptäcker mobbning eller kränkningar, skolan ska snabbt utreda vad som hänt och vidta åtgärder för att förhindra att trakasserierna fortsätter. Detta är också någonting som Orsa skolor och Orsa kommun aktivt arbetar med, och det finns tydliga riktlinjer när situationer uppstår. Men utifrån Lupp-resultat kan arbetet bli än tydligare, så att ungdomarna känner och vet att skolan agerar vid mobbning eller trakasserier.

ATT VILJA, OCH ATT FÅ BESTÄMMA

Det finns en skillnad mellan hur mycket ungdomarna vill vara med och bestämma i frågor som rör skolan, och i vilket utsträckning de upplever att de får vara med och bestämma. Här visas medelvärdesgapet, högst upp visas påståendet med störst medelvärdesgap och längst ner påståendet med minst medelvärdesgap. Störst gap har medbestämmande i skolmaten, medan gapet för skolans ”regler” är minst.

Medelvärdesgap, skala 1-4

Medelvärdesgapet kan kompletteras med att ungdomar ger sin skola ett lågt betyg i påståenden som rör elevinflytande. Andelen som tycker att skolan uppmuntrar elever att aktivt delta i klassråd eller elevråd har minskat mellan 2015 och 2018. Det är en hög andel ungdomar som uppger att de inte vet om skolans personal lyssnar på vad elevrådet/elevkåren säger och tar dem på allvar.

Att fundera över...

Hur kan skolorna arbeta för ett ökat upplevt elevinflytande? Hur kan ungdomen bli mer delaktig och involveras på ett tydligare sätt i skolans verksamhet? Hur kan kommunikationen med ungdomarna förbättras för att skapa delaktighet och inflytande?

politik & samhälle

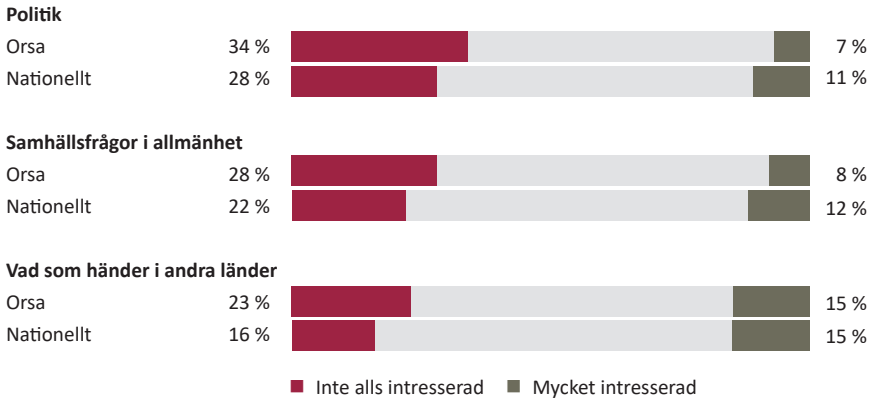

Politik handlar om att känna sig som en del av ett samhälle. Därför är det viktigt att problematisera och arbeta för hur alla ungdomar kan nås och ges möjlighet till inflytande. Det handlar om förtroende för vuxna, att känna att ens åsikter är viktiga och att någon lyssnar på en. Hur unga väljer att uttrycka sig politiskt ställer krav på politiken att forma nya tillvägagångsätt för unga att kunna påverka och engagera sig politiskt.

Intresset för politik och samhälle

Omkring en tredjedel av ungdomarna är ganska eller mycket intresserade av politik och för samhällsfrågor i allmänhet, och strax över hälften av ungdomarna är intresserade av vad som händer i andra länder. Intresset bland Orsas ungdomar ligger något lägre än hur det ser ut nationellt.

Sett till årskurs finns det en skillnad i hur intresserad man är för samhällsfrågor i allmänhet. Gymnasieelever uppger ett större intresse där 12 % uppger att de är mycket intresserade, jämfört med 6 % bland högstadieeleverna.

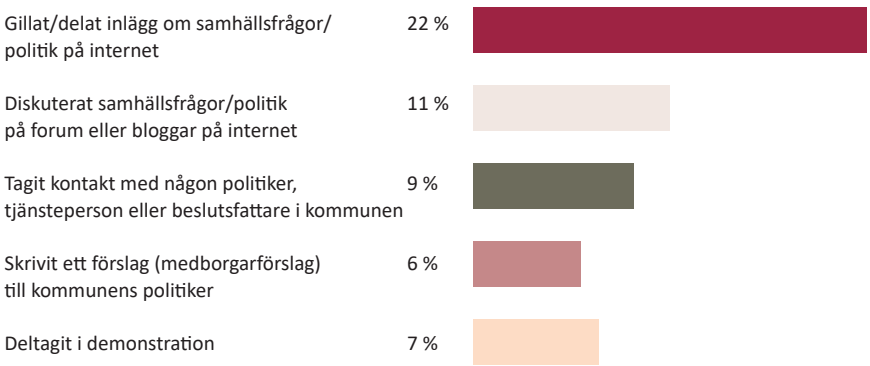

Det är intressant att beakta skillnaden i intresse för politik och samhällsfrågor i allmänhet då man skulle kunna argumentera för att allt som rör samhället är politik. Hur kommer det sig att ungdomarna särskiljer detta? Vad lägger ungdomarna in i begreppet politik som inte ingår i samhällsfrågor i allmänhet?

HUR HAR DE UNGA ENGAGERAT SIG?

Ungdomar uttrycker mest ett politiskt engagemang genom att de gillat/delat inlägg om samhällsfrågor/politik på internet. Detta är klart mest förekommande, om man jämför med de mera konventionella påverkansmöjligheterna såsom att demonstrera eller ta kontakt med en politiker eller tjänsteperson.

JA, JAG HAR...

Att unga, istället för att använda de konventionella påverkansmöjligheterna, använder sociala medier ses inte alltid helt med blida ögon av samhället som ibland snudd på alarmistiskt ser en hel generation i politiskt förfall. Men är inte politiska uttryck i sociala medier ett utlopp för politiskt engagemang? Det kan vara så att politik som uttryck via sociala medier tillskrivs ett ”sämre värde” då

den äldre generationen inte i samma utsträckning använder och ser det som ett fullvärdigt politiskt deltagande.

Alla unga, oavsett bakgrund och socioekonomi, är idag på internet och på sociala medier. Som går att läsa i Internetstiftelsens rapport 2018 om svenskarnas internetanvändande är 00-talisten den första generationen som aldrig levt utan internet och där alla använder internet. 00-talisten är alltså helt digitala medborgare. Det kan vara för tidigt att utläsa en generationsförändring i politiskt engagemang och beteende men det finns tydliga indikationer på att ungas användande av sociala medier idag är ett naturligt inslag i ungas politiska beteende och deltagande.

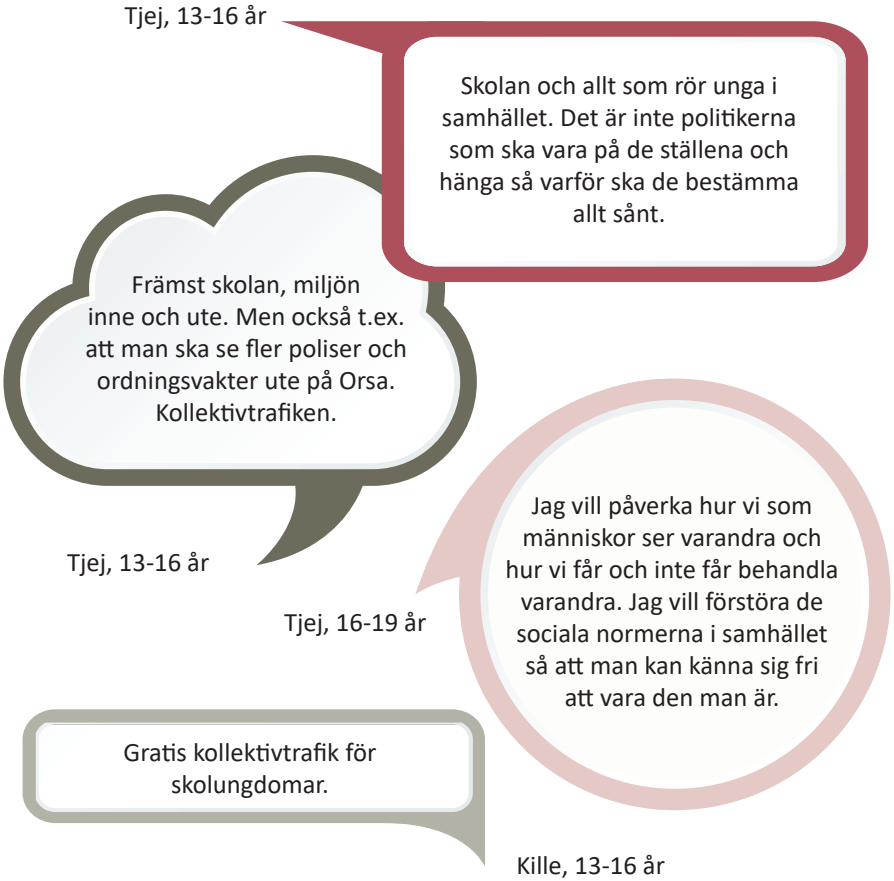
Nya sätt att visa intresse och delta i politiken är någonting den lokala politiken bör ta tillvara och tillgodose ungdomarnas möjlighet, att från sina förutsättningar, delta i politiken.

UNGA VILL PÅVERKA

48 % av ungdomarna vill vara med och påverka i frågor som rör deras kommun – vilket visar på ett stort engagemang! På följdfrågan vad de vill påverka tog nittio ungdomar chansen att berätta.

Ungdomar önskar främst att få vara med och påverka fritidsaktiviteter, skolans miljö, skolmaten och skolans innehåll. De vill också påverka i olika samhällsfrågor såsom trygghet, kollektivtrafik, miljö och hälsa.

ATT GÖRA DET ENKLARE FÖR UNGA ATT ENGAGERA SIG POLITISKT

Det är 52 % som inte vill vara med och påverka i frågor som rör deras kommun. Den främst anledningen är att de inte är tillräckligt intresserade, som 59 % uppger. Andra orsaker är att de kan för lite, att de inte har tid eller att de inte tror att det spelar någon roll.

Här finns det möjlighet för utveckling, och idéer finns kring hur man kan göra det enklare för unga att engagera sig och att få information om hur man engagerar sig.

Att fundera över...

Alla har olika förutsättningar för att kunna engagera sig politiskt, det kan finnas utmaningar sett till möjlighet att ta sig till möten eller att möten ligger på en obekväm tid och krockar med annan verksamhet. Hur ser det ut i Orsa, och vilka har möjlighet att engagera sig?

Att engagera sig kan verka läskigt, och man tror att det kommer sluka tid från sina andra intressen – det finns ju massa annat skoj att göra på fritiden. Hur kan kommunen skapa möjligheter för unga att engagera sig i korta perioder, eller delta någon gång per år i olika typer av politiska verksamheter och aktiviteter?

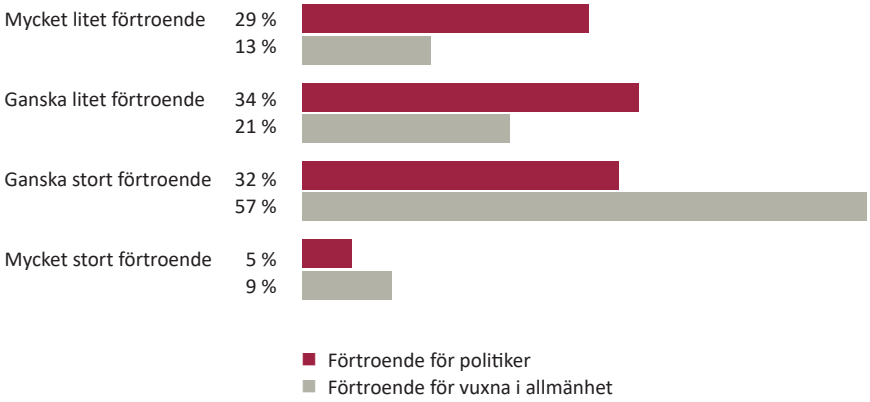
Det kanske inte är ett politiskt engagemang i partipolitiken som är mest intressant för unga. Hur kan kommunen skapa forum för unga att engagera sig i sakfrågor, utan att behöva engagera sig i politiska förbund eller partier?

> Jag vill påverka mer fritidsaktiviteter. Till exempel, bygga mer lekparker för ungdomar så att de inte ska behöva gå 2 eller 3 km.
>
> Kille, 16-19 år

LÅGT FÖRTROENDE FÖR POLITIKER

Ungdomarna har ett högre förtroende för vuxna i allmänhet än vad de har för politiker. Totalt har 37 % ett ganska eller mycket högt förtroende för politiker, jämfört med 66 % för vuxna i allmänhet.

VI UNDRADE: HUR STÅR DET TILL MED FÖRTROENDET?

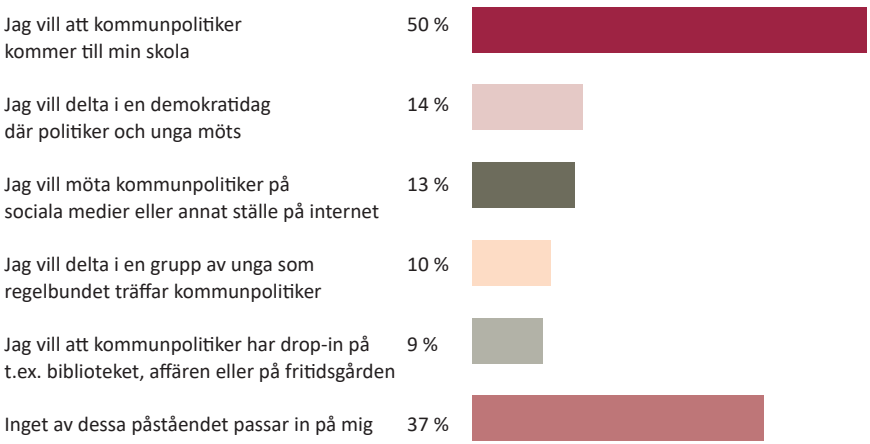
Det är färre ungdomar som 2018 har högt förtroende för vuxna i allmänhet. 2015 hade 77 % av ungdomarna ganska eller mycket högt förtroende för vuxna i allmänhet, jämfört med 66 % 2018.

Att ungdomar har lågt förtroende för politiker behöver inte per se innebära att man inte litar på folk i allmänhet, eller andra vuxna i sin närhet. Det visar också 2018 års Lupp-resultatet där unga uppskattar sitt förtroende för vuxna i allmänhet högre än för politiker. Men ett litet förtroende för politiker kan visa på en distans mellan politiken och medborgaren, vilket kan bli ett problem för att upprätthålla en levande demokrati. Att vända sig till politiker om frågor som de vill påverka i kommunen toppar heller inte ungas lista på hur de skulle vilja påverka politiken, istället uppger de att de vänder sig till någon de känner.

HÄLFTEN VILL MÖTA POLITIKER I SKOLAN

Ungdomar i Dalarna har fått frågan ”Hur vill du möta politiker i din kommun?”. De har, utifrån förutbestämda alternativ, fått ange vilket sätt som passar dem bäst att möta politiker på. Det flest unga önskar är att möta kommunpolitikerna i skolan. Att politikerna kommer ut till skolorna, oftare än valårsperioden, kan skapa politisk delaktighet i ungdomars vardag. Skolorna kan därmed behöva öppna upp för samtal mellan de unga och kommunens folkvalda politiker. Ungdomarna vill känna sig inkluderade, och få sina röster hörda. Att politiker och ungdomar träffas mer återkommande kan bygga en relation och rutin vilket i sin tur skapar en naturlig väg för återkoppling – ungdomarna ska också få information om vad politikerna gör med ungdomarnas tankar och idéer!

VI UNDRADE: HUR VILL DU MÖTA POLITIKER I DIN KOMMUN?

trygghet

Att mäta otrygghet är komplicerat. En känsla av otrygghet behöver inte kopplas till en rädsla inför att bli utsatt för brott. Den kan även ta fasta på individens upplevda otrygghet för att röra sig i samhällets olika rum och sfärer. Genom att identifiera delar av otryggheten kan det ge information och kunskap om var behovet av trygghetsskapande åtgärder är som störst.

Skolan upplevs som otrygg

Frågeområdet Trygghet inkluderar frågor om mobbning, orättvis behandling samt vilka platser som ungdomar uppfattar som trygga respektive otrygga. Det visar sig att skolan upplevs som en otrygg plats av ungdomarna och att det är andra elever och skolpersonal som främst har behandlat de unga illa.

FLER UNGA HAR UTSATTS FÖR BROTT

Av ungdomarna i Orsa kommun är det 43 % som har upplevt att de blivit orättvist behandlade så att de har mått dåligt. Vidare har 18 % blivit bestulna och 16 % har blivit hotade. Andelen som blivit utsatta för misshandel och för sexuellt våld/utnyttjande är lägre, runt 7 %. Årets resultat visar att fler unga blivit utsatta för både våld, hot, stöld, sexuellt våld/utnyttjande eller blivit orättvist behandlade, jämfört med 2015.

25 % av ungdomarna i Orsa kommun har någon gång blivit mobbade. Det visas också ett samband mellan ungdomar som uppger att de blivit mobbade och som också utsatts för andra brott.

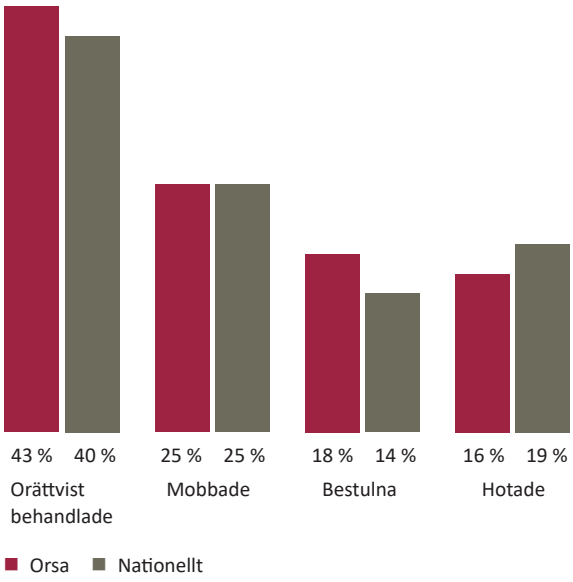
Det är fler tjejer som blivit utsatta för sexuellt våld/utnyttjande än killar, 10 % jämfört med 4 %.

Andelen utsatta för brott och orättvis behandling har ökat sedan 2015. Resultatet i Orsa kommun ligger däremot i paritet med det nationella Lupp-resultatet.

Nationellt svarar 40 % att de blivit orättvist behandlade, 25 % att de blivit mobbade, 14 % att de blivit bestulna och 19 % att de blivit hotade.

ORSA JÄMFÖRT MED NATIONELLA RESULTAT:

VI HAR BLIVIT...

79 % av ungdomarna i Orsa vet vart de ska vända sig för att få stöd om de blivit illa behandlade eller mår dåligt.

Sett till kön är det fler tjejer än killar som svarar att de flera gånger blivit orättvist behandlade under de senaste sex månaderna, 14 % av tjejerna och 7 % av killarna. Det är även fler tjejer som svarar att de någon gång blivit orättvist behandlade, 35 % jämfört med 29 % av killarna.

Totalt sett är det runt hälften av tjejerna och 36 % av killarna som svarar att de blivit orättvist behandlade. Positivt är att tjejerna vet vart de ska vända sig om de behöver stöd, det är 84 % av tjejerna och 74 % av killarna som vet vart de ska vända sig.

Sett till år har andelen som uppger att de blivit orättvist behandlade på ett sätt så att de mått dåligt ökat från 36 % år 2015 till 43 % 2018.

MOBBNING SKER I SKOLAN OCH PÅ INTERNET

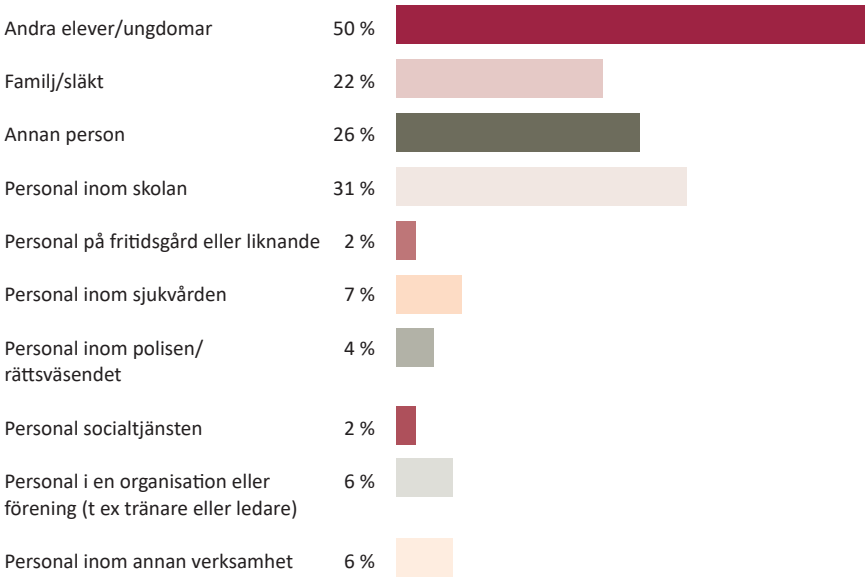
Resultatet visar att mobbning företrädesvis sker i skolan, men även på internet. Det är 73 % av de som blivit mobbade som uppger att de mobbats, trakasserats eller blivit utfrysta i skolan. 37 % svarar att de mobbats på internet/i mobilen.

73 % av de mobbade uppger att de har mobbats i skolan.

ORÄTTVIST BEHANDLADE AV ELEVER/UNGDOMAR OCH PERSONAL INOM SKOLAN

Ungdomarna svarar att de framförallt känt sig orättvist behandlade av andra elever/ungdomar och av personal inom skolan. De uppger också att de behandlats orättvist av familj/släkt eller av andra personer i sin närhet.

VI UNDRADE: VEM ELLER VILKA HAR DU KÄNT DIG ORÄTTVIST BEHANDLAD AV?

Sett till årskurs är det vanligare att unga på högstadiet känner sig orättvist behandlade av andra elever/ungdomar. Det är 6 av 10 högstadieelever som känner sig orättvist behandlade av andra elever/ungdomar, vilket ska jämföras med 37 % av gymnasieeleverna.

Samma mönster ser vi när det gäller att känna sig orättvist behandlad av personal inom skolan. 38 % av högstadieeleverna och 21 % av gymnasieeleverna svarar att personal inom skolan behandlat dem orättvist.

Andelen som känt sig orättvist behandlad av elever/ungdomar, familj/släkt och personal inom skolan har minskat mellan 2015 och 2018.

ORÄTTVIST BEHANDLADE PÅ GRUND AV UTSEENDE, KÖN OCH ÅLDER

På frågan om vilken eller vilka orsaker som ungdomarna blivit orättvist behandlade för framkommer att utseende är en vanlig orsak, men även kön och ålder nämns mer frekvent som orsaker.

27 % av de som blivit orättvist behandlade uppger att det har med utseende att göra.

HEMMET ÄR TRYGGT

Den plats som ungdomarna känner sig tryggast på är i hemmet. Tryggheten är även god i bostadsområdet, på träning eller annan organiserad fritidsaktivitet, till och från skolan, i skolan och på internet. Däremot är tryggheten lägre på ungdomens hus, fritidsgård eller liknande, på bussar, tåg eller liknande samt på stan.

Sett till kön svarar killarna överlag att de alltid känner sig trygga i högre grad än tjejerna. Tjejerna svarar istället i högre grad att de oftast känner sig trygga på de aktuella platserna.

När det gäller skillnader mellan årskurserna ser vi att det är skillnad i hur trygga ungdomarna känner sig på internet. Det är fler av gymnasieeleverna som inte känner sig trygga på internet, 23 % jämfört med 7 % av högstadieeleverna svarar att de aldrig eller sällan känner sig trygga på internet.

Utvecklingen mellan undersökningsåren visar på en ökad otrygghet på väg till eller från skolan, i skolan och på buss och tåg. Samma mönster ser vi även vad gäller på träning eller annan organiserad fritidsaktivitet.

hälsa

Ungdomars hälsa är viktig att tillgodose då barn- och ungdomstiden har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan genom hela livet. Genom att göra insatser som främjar ungdomars hälsa kan vi få friskare befolkning vilket gynnar samhället.

Den självskattade hälsan skiljer sig stort mellan killar och tjejer

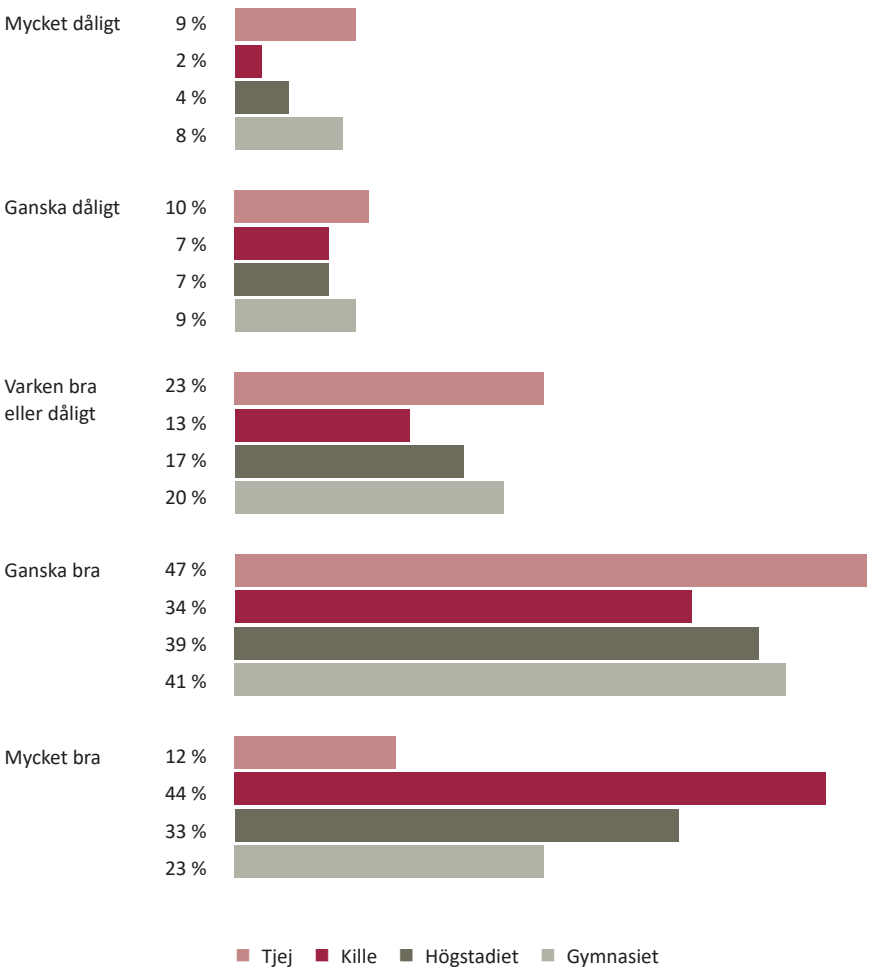
Totalt uppskattar 68 % av alla ungdomar sin hälsa som ganska eller mycket bra, men andelen som uppskattar sin hälsa som mycket bra har minskat sedan 2015. 2015 svarar nästintill hälften att deras hälsa var mycket bra, jämfört med en knapp tredjedel i 2018 års Lupp. Resultatet vad gäller ungdomarnas självskattade hälsa ligger i paritet med det nationella resultatet.

Totalt är det 13 % av alla ungdomar som uppskattar sin hälsa som ganska eller mycket dålig.

Det finns en stor skillnad mellan hur killar och tjejer mår. Killar uppskattar sin hälsa som mycket bra i mycket större utsträckning än vad tjejer gör.

68 % av ungdomarna uppskattar sin hälsa som ganska eller mycket bra.

VI UNDRADE: UNDER DE SENASTE SEX MÅNADERNA, HUR BEDÖMER DU DIN HÄLSA, HUR DU MÅR ELLER KÄNNER DIG?

STRESS ÄR DEN VANLIGASTE ÅKOMMAN OCH TJEJER ÄR SÄRSKILT DRABBADE

Att synliggöra hur unga mår är betydelsefullt för att upptäcka eventuella hälsofällor samt för att ge unga förutsättningar till ett bra liv. Vad gäller besvär av olika åkommor ligger stress i topp. Andelen som upplever stress har ökat från 2015 och det är nu 62 % av alla ungdomar som uppger att de under de senaste sex månaderna har känt sig stressade minst en gång i veckan.

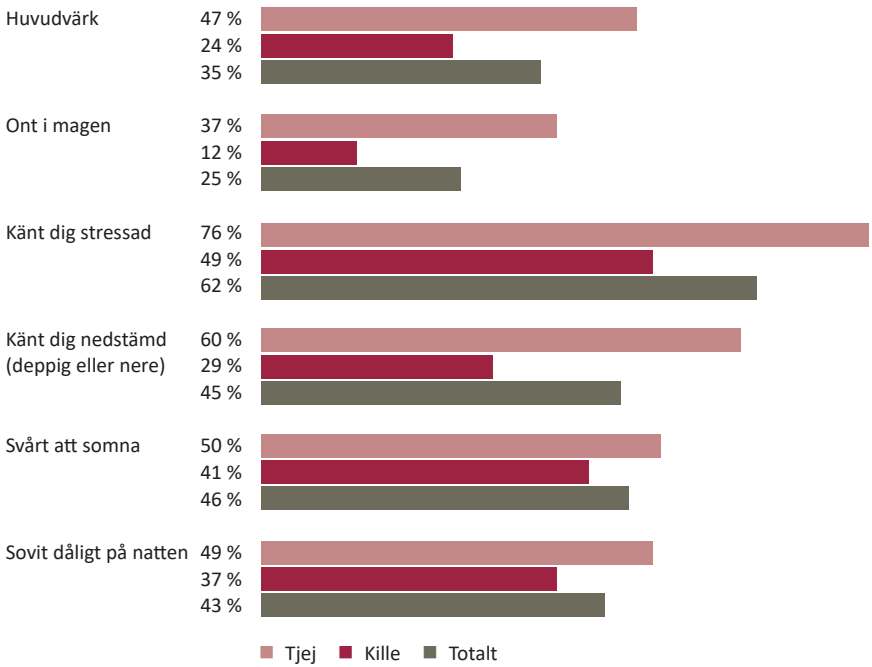
Ungdomars problem gällande nedstämdhet, svårigheter kring att sova och att de sover dåligt om natten har även det ökat. Andelen unga som är nedstämda minst en gång i veckan har sedan 2015 ökat med 8 procentenheter, från 40 % 2015 till 48 % 2018.

Vilka åkommor som de unga upplever och i vilken utsträckning skiljer sig stort mellan könen. Fler tjejer uppger genomgående att de minst en gång i veckan lider av huvudvärk, magont, sömnsvårigheter, eller att de känt stress eller nedstämdhet.

VI UNDRADE: HUR OFTA HAR DU HAFT FÖLJANDE BESVÄR VARJE VECKA UNDER DE SENASTE SEX MÅNADERNA?

Att fundera över...

Ungdomar som mår dåligt ökar drastiskt, både nationellt och i Orsa. Unga mår allt sämre, och tjejerna mår sämst. Varför?

UNGA RÖR PÅ SIG MEN SKIPPAR FRUKOSTEN

Åtta av tio unga tränar så att de blir andfådda eller svettas minst en gång i veckan och 17 % uppger att de gör det i stort sett varje dag.

Nästan hälften av alla ungdomar, 47 %, hoppar minst en gång i veckan över frukost. Något färre hoppar över lunch, 39 % och ytterligare något färre hoppar över middag, 27 %.

Nästan hälften av högstadieeleverna hoppar över lunchen minst en gång i veckan, jämfört med en tredjedel av gymnasieeleverna. Samma mönster ser vi för middag vilken en tredjedel av högstadieeleverna hoppar över minst en gång i veckan, jämfört med strax över en femtedel av gymnasieeleverna. Däremot är det fler högstadieelever som aldrig hoppar över middagen.

HUR OFTA BRUKAR UNGA ALKOHOL, CIGARETTER ELLER SNUS?

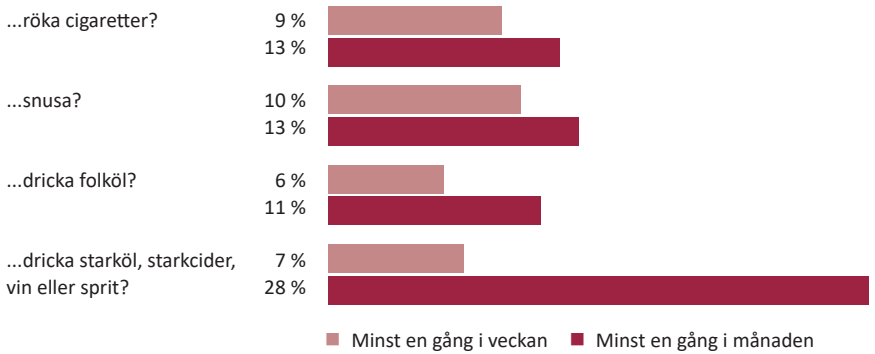
Strax över var fjärde ungdom uppger att de dricker alkohol minst en gång i månaden men det är inte lika vanligt att dricka oftare än så. Totalt uppger 7 % att de dricker alkohol minst en gång i veckan.

Bland de ungdomar som uppger att de dricker alkohol minst en gång i månaden är det 76 % som dricker såpass mycket att de känner sig berusade. 20 % av de som brukar alkohol minst en gång i månaden uppger också att de blir berusade minst en gång i veckan.

Bruk av snus och cigaretter är däremot artiklar som inte minskar eller ökar mellan ofta- eller sällananvändare – om man brukar någon typ av tobak gör man det ofta snarare än då och då. När det kommer till snus finns det skillnader sett till kön där 14 % av killarna uppger att de snusar minst en gång i veckan, jämfört med 3 % av tjejerna.

Bruk av både cigaretter och alkohol är genomgående vanligare bland gymnasieelever än bland högstadieelever.

VI UNDRADE: HUR OFTA BRUKAR DU...

HUR ÄR TILLGÅNGEN TILL ALKOHOL?

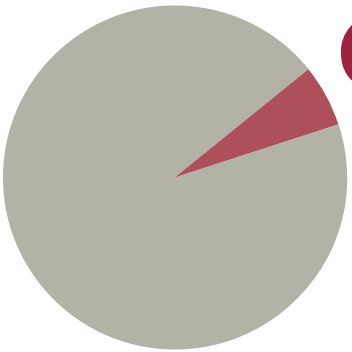
Det vanligaste sättet att få tag på alkohol är genom kompisar, kompisars syskon och partner. Omkring fyra av tio ungdomar som uppger att de dricker alkohol får tag på alkohol på det sättet. Att få alkohol genom kompisar, kompisars syskon och partner är vanligare bland tjejer och bland gymnasieelever.

Det näst vanligaste sättet att få tag på alkohol på är genom sina föräldrar, 15 %. Nästan en femtedel av alla ungdomar uppger också att de får dricka alkohol för sina föräldrar. Det är betydligt fler ungdomar som går på gymnasiet som uppger att de får dricka för sina föräldrar, 40 % jämfört med 6 % bland de som går på högstadiet.

SÅ MÅNGA HAR TESTAT NARKOTIKA

Totalt är det 6 % av alla unga som någon gång har testat narkotika. 4 % av de som uppger att de testat narkotika har också testat flera gånger. Men det finns skillnader mellan årskurserna där 11 % av gymnasieelever har testat narkotika, jämfört med 3 % av högstadieeleverna. Bland de unga som provat narkotika är det vanligast att ha brukat hasch eller marijuana (cannabis).

De unga får främst tag på narkotika genom någon person i Orsa eller någon på annan ort.

6 % av ungomarna har någon gång testat narkotika.

arbete

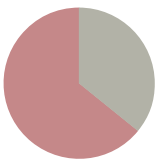
Att få chans att arbeta kan leda till etablering i arbetslivet. Ett inträde på arbetsmarknaden i tidig ålder kan även påverka utfallet av antalet unga som väljer rätt gymnasieutbildning, och som fullföljer sin utbildning.

Majoriteten av gymnasieeleverna hade sommarjobb

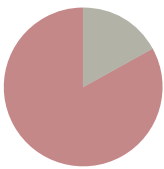
Arbete för ungdomar handlar om möjlighet till sommarjobb och/eller extraarbete. Eller att starta eget företag. Resultatet i Lupp-mätningen visar att majoriteten av gymnasieeleverna hade sommarjobb i somras, medan andelen är lägre bland högstadieeleverna.

45 % HADE SOMMARJOBB I SOMRAS

Totalt sett är det 25 % av ungdomarna i Orsa kommun som har ett extrajobb och 45 % hade i somras ett sommarjobb. Det är högre än hur det ser ut nationellt!

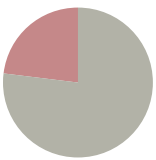

36 %
av gymnasieeleverna (Gy2)

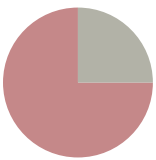

17 %
av högstadieeleverna (Åk8)

Andelen som har extrajobb

77 %
av gymnasieeleverna (Gy2)

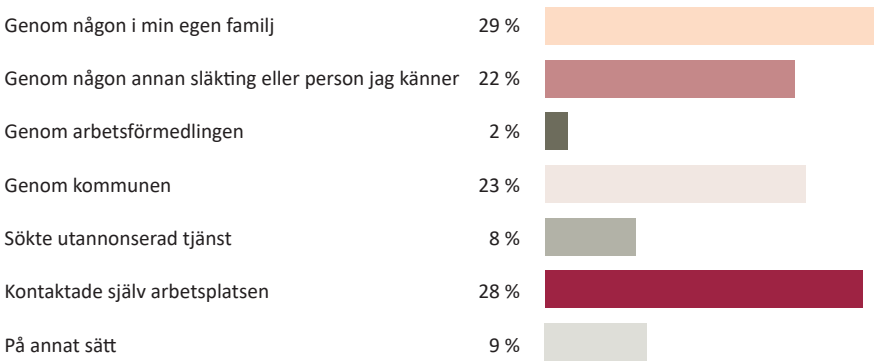
25 %
av högstadieeleverna (Åk8)

Andelen som hade sommarjobb

Ungdomarna uppger att de fått sitt sommarjobb genom någon de känner, till exempel någon i familjen eller annan släkting. Det är även många, 28 %, som själv kontaktade arbetsplatsen och 23 % fick jobb via kommunen. Det finns en tendens till att högstadieelever i högre grad får jobb via familj, släkt och vänner, medan gymnasieelever i högre grad själva söker sommarjobb, via kommunen, via utannonserade tjänster och/eller att de själva söker upp möjliga arbetsplatser.

Det är naturligtvis positivt att högstadieeleverna kommer ut på arbetsmarknaden via egna nätverk, men värt att fundera över är de som inte har dessa informella nätverk, med familjemedlemmar eller släktingar som har möjlighet att erbjuda arbete över sommaren. Hur kan dessa ungdomar få den erfarenhet och kunskap om arbete som de elever som har ett bra nätverk? Att erbjuda arbetsplatsförlagda utbildningar och/eller sommarjobb i tidiga åldrar underlättar ungas etablering i arbetslivet och får fler ungdomar att känna sig säkra med sitt gymnasieval och fullfölja sin gymnasieutbildning.

VI UNDRADE: HUR FICK DU DITT SOMMARJOBB?

Det är fler som har ett extrajobb 2018, 25 % jämfört med 12 % 2015. Detsamma gäller frågan om sommarjobb, 2018 svarar 45 % att de hade ett sommarjobb i somras vilket ska jämföras med 35 % 2015. Andelen som sökt utan att lyckas har ökat från 6 % till 12 % 2018.

MER ÄN HÄLFTEN AV ALLA GYMNASIEELEVER KAN TÄNKA SIG ATT STARTA EGET FÖRETAG I FRAMTIDEN

Hälften av gymnasieeleverna kan tänka sig att starta eget företag i framtiden och därtill kommer 2 % som redan har startat företag. Det finns en liten tendens till att andelen som redan har startat eller kan tänka sig att starta är lägre än 2015. Då svarade 58 % att de startat eller kan tänka sig att starta, vilket ska jämföras med 51 % 2018.

Andra nationella mätningar visar på ett större intresse för att starta företag i gruppen 18-30-åringar. Svenskt Näringslivs mätning *Företagsamheten i Dalarna 2019* visar på att det är fler unga som väljer att driva företag jämfört med tidigare mätningar. UF i Dalarna har också ett högt deltagande bland gymnasieelever som driver UF (32 %) och UF Dalarna har satt som mål för 2021 att hälften av alla gymnasieungdomar ska driva UF.

51 % av gymnasieeleverna har startat eller kan tänka sig att starta företag

Att fundera över...

Hur kan ytterligare insatser göras för att öka intresse för entreprenörskap och egenföretagande?

framtid

Framtid för unga handlar ofta om olika val. Valet att studera, valet att arbeta, valet att flytta eller valet att stanna. Framtid är också en önskan om förbättring, utveckling och hopp. Att få förståelse för vad unga vill och önskar sig inför framtiden ger det omkringliggande samhället en bättre chans att ge stöttning och vägledning.

Ungdomarna ser positivt på framtiden men vill flytta från Orsa kommun

Lupp-mätningen blickar in i framtiden och ungdomarna har fått svara på frågor om vad de vill göra efter grundskola och gymnasium, hur de ser på framtiden och om de vill bo kvar i kommunen eller inte. Konstateras kan att ungdomarna ser ljust på framtiden, men att många vill flytta från Orsa kommun.

UNGDOMARNA SER LJUST PÅ FRAMTIDEN

Resultatet från Lupp visar att 9 av 10 ungdomar i Orsa kommun ser ljust på framtiden.

90 %

NÄSTAN 7 AV 10 UNGDOMAR VILL FLYTTA FRÅN ORSA KOMMUN

Det är 68 % av ungdomarna i Lupp som svarar att de vill flytta från Orsa kommun, vilket ska jämföras med 55 % på nationell nivå. De största anledningarna till att flytta från Orsa kommun är för att arbeta och för att studera. Det är även många som vill ha närmare till en större ort eller stad.

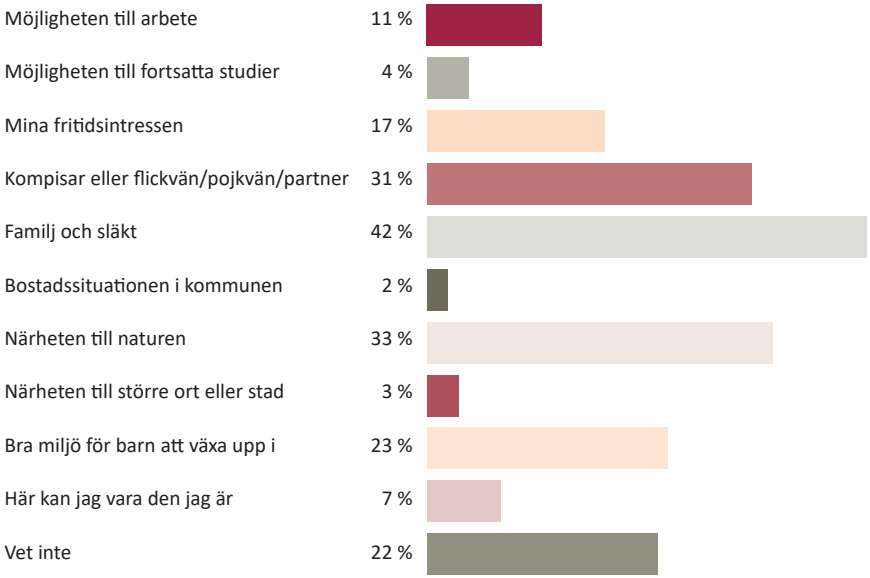
Sett till kön är det fler tjejer än killar, 78 % jämfört med 60 %, som svarar att de tror att de kommer flytta från Orsa kommun.

Sett till årskurs är det fler gymnasieelever än högstadieelever som svarar att de tror att de kommer flytta från Orsa kommun, 80 % jämfört med 60 %.

FAMILJ, SLÄKT OCH VÄNNER ÄR DET BÄSTA MED ORSA KOMMUN

VI UNDRADE: VAD ÄR DET BÄSTA MED ATT BO I DIN KOMMUN?

Det bästa med att bo i Orsa kommun är familj och släkt, kompisar eller partner, närheten till naturen och att det är en bra miljö för barn att växa upp i.

Sett till kön är det fler killar som svarar att möjligheten till arbete är det bästa med Orsa kommun, 17 % jämfört med 4 % av tjejerna. Det är även fler killar som svarar att närheten till naturen är det bästa, 75 % jämfört med 59 % av tjejerna. Tjejerna svarar i högre grad att det är en bra miljö för barn att växa upp i, 29 % jämfört med 18 % av killarna.

När vi tittar på skillnader mellan undersökningsåren är det fler i årets mätning jämfört med 2015 som svarar att det bästa med att bo i kommunen är:

18
15

- Möjligheten till arbete
  11 % 2018 jämfört med 5 % 2015
- Bra miljö för barn att växa upp i
  23 % 2018 jämfört med 14 % 2015

Det är däremot färre än 2015 som svarar att det bästa med att bo i kommunen är:

15
18

- Möjligheten till fortsatta studier
  4 % 2018 jämfört med 6 % 2015
- Mina fritidsintressen
  17 % 2018 jämfört med 32 % 2015
- Kompisar eller flickvän/pojkvän/partner
  31 % 2018 jämfört med 42 % 2015

LÄGRE ANDEL SOM VILL PLUGGA VIDARE

8 av 10 högstadieelever vill studera vidare efter högstadiet, men det är färre som tror att de kommer läsa vidare efter grundskolan, direkt eller senare, 75 % jämfört med 80 % nationellt sett. Även resultaten för gymnasieeleverna i Orsa kommun skiljer sig åt från de nationella siffrorna. Andelen som svarar att de helst vill studera direkt efter gymnasiet är lägre i Orsa kommun, 21 % jämfört med 31 % på nationell nivå. Det är fler i Orsa kommun som vill jobba, 43 % jämfört med 35 % på nationell nivå. Det är även fler som vill resa, 25 % jämfört med 21 %. Det är fler nationellt som tror att de kommer läsa vidare direkt eller senare, 59 % jämfört med 52 % i Orsa kommun.

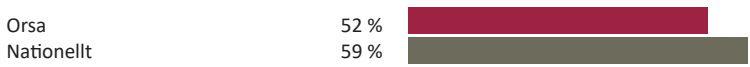
Det finns skillnader mellan könen där tjejer i högre grad vill resa, 43 % jämfört med 11 % av killarna. Killarna vill i högre grad jobba, antingen i närområdet eller någon annanstans i Sverige, 53 % jämfört med 18 % av tjejerna. Det är fler killar än tjejer som svarar att de vill studera, 23 % jämfört med 18 % av tjejerna.

VI UNDRADE:

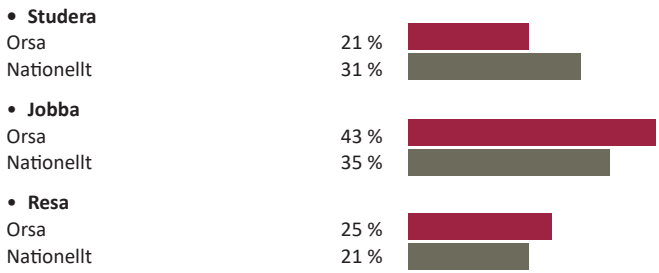
Tror du att du kommer läsa vidare efter grundskolan, direkt eller senare?

Tror du att du kommer läsa vidare efter gymnasiet, direkt eller senare?

Vad skulle du helst vilja göra direkt efter gymnasiet?

Att fundera över...

Att andelen ungdomar som vill studera vidare är lägre i Orsa kommun jämfört med de nationella resultaten är oroväckande. Vad beror det på att det är färre som vill läsa vidare i Orsa kommun?

OSÄKERHET PÅ VAD DE VILL STUDERA

Det finns en stor osäkerhet bland högstadieeleverna vad de vill studera, 26 % svarar att de inte vet vilken programinriktning de vill studera på gymnasiet och ytterligare 23 % svarar ”vet inte” på frågan. Med koppling till ungdomarnas osäkerhet kring vad de vill studera vidare ser vi ett behov av att ge ungdomarna ett stöd i vad de kan och bör studera vidare. Här behövs en tydlig koppling till de behov som finns i Orsa kommun.

Att fundera över...

Vilka kompetenser efterfrågas i kommunen idag och i framtiden?

Att fundera över...

Hur arbetar Orsa kommun med matchning av medarbetare och det lokala näringslivet? Hur arbetar näringslivet? Hur samverkar aktörerna i kommunen? Finns ett ömsesidigt utbyte?